

Trần Kiêm Đoàn

Con Yêu Bánh Nậm

Lần đầu tiên tôi gặp Con Yêu Bánh Nậm ấy bằng xương bằng thịt sờ sờ vào một sáng trời mưa lâm thâm trên bến đò Thừa Phủ.

Đò đầy, cô lái sắp đầy ra khỏi bến thì có tiếng gọi từ phía lái:

"O ời! Chờ chút! Cho Con Yêu Bánh Nậm lên với cả hấn trể tội!"

Con Yêu Bánh Nậm lăm lăm kẹp cặp sách trước ngực, chạy thực mạng xuống bến và nhảy lên đò. Tôi còn đứng lớ ngớ chưa tìm ra chỗ ngồi, bị con Yêu đập nguyên đôi guốc mộc lên bàn chân trần đau điếng. Tôi la lên nho nhỏ: "Ái, đau!" và cúi gập người ôm bàn chân tội nghiệp của mình vừa khi con Yêu nhận ra là đang làm đau đồng loại. Con Yêu ngơ ngàng ngó quanh trong lúc đò từ từ ra khỏi bến. Tôi hơi ngờ ngợ vì đáng quen quen. Sau lần áo mưa trong vắt, tôi có thể đọc được cả bảng tên theo màu "xanh-lơ-ma-rin" nổi bật trên nền áo trắng: H. T. Đông Ba, C2, trường Đồng Khánh. Ngày đó, dân Quốc Học nhìn những cô em Đồng Khánh mang bảng tên màu xanh là ngây thơ, màu tím là đợi chờ, màu hồng là đã chín. Học trò lớp đệ tam (lớp 10) mang màu xanh là đàn chim non mới bước vào ngưỡng cửa trung học đệ nhị cấp, nhí nha nhí nhảnh, hầu hết còn "phất phơ giữa chợ, biết vào tay ai.." Lên đệ nhị (lớp 11) mang màu tím là sắp sửa làm "bà tú", trong cặp sách thường có bụi "ô mai" vương vãi lên thư tình. Và lên tới đệ nhất (lớp 12) mang màu hồng, suy tư và cuộc đời lổm đổm màu triết học, nên có nàng đã che nắng bằng sách Jean Paul Sartre, Albert Camus... thay cho chiếc nón bài thơ! Còn con trai Quốc Học mà mang bảng tên "Ba sọc" như tôi là đã có quyền khỏi bận áo len giữa sương thu và gió lạnh, ưỡn ngực cho nhân gian thấy ta đây là học trò Đệ nhất. Dù có lỡ sa cơ thì rớt tú tài toàn phần thì cũng còn đường rút vào quân trường Thủ Đức làm "quan một nhà binh", mai vàng le lói như thường.

Hình như mới bắt gặp những đôi mắt quen từ phía lái, con Yêu khoát tay, cười ảm áp với bạn. Hàm răng trắng quá làm cho đôi môi không son phấn cũng hồng lên phơn phớt. Khuôn mặt hình trái Sầu Đông, trắng mịn lấm tấm nước mưa nằm ủ trong mái tóc đen mượt, dài kín bờ lưng, được gói sau lớp áo mưa gọn gàng như tạc bằng gỗ mun. Con Yêu Bánh Nậm lừa khi không có ai thấy, bèn phóng cho tôi một cái nhìn ái ngại, nói bên tai vừa đủ cho tôi nghe:

"Xin lỗi!"

Tôi mím miệng, không trả lời nhưng trong bụng lại muốn nói:

"Con gái chi mà đánh đá. Nói lời xin lỗi mà cái bộ lạnh lùng như bị người khác đưa chân cho mình đập cũng không bằng!"

Thế nhưng khi quay về phía lũ bạn Con Yêu lại cười nói tía lía. Tôi giật mình khi nghe cô bé có bộ mặt hiền khô của con gái nhà lành nói với một cô bạn bằng một thứ ngôn ngữ có vẻ "chanh chua chuối chát", rằng:

"Nì, Mi-Nhon Thượng Tứ, chiều qua trốn giờ Quốc Văn đi 'đào kép' với bồ tèo phải không? Các thám tử của ta bắt gặp chàng và nàng đi xe đạp mùi mẫn về ngã Bao Vinh. Khai mau! Về dưới đó làm chi? Bộ muốn về "vật Sinh" hả? Thú thiệt đi, ta tha cho. Còn chối bải bải như mấy mụ hàng cá cãi nhau ở chợ Đông Ba thì đừng trách ta là không có lòng... từ bi thấy chi nói nấy đó nghe!"

Nàng có tên "Mi-nhon Thượng Tứ" dường như cũng bị nao núng, cổ lẩn tới sát bên cạnh Con Yêu Bánh Nậm để nói nho nhỏ như rót mật... gấu vào tai:

"Khi! Nói chi to rứa! Anh ấy là sinh viên dạy kèm tao học chứ bộ...!"

Con Yêu Bánh Nậm tung búa bức hại sinh linh không thương tiếc:

"A, thì ra chàng 'prê-xếp-tớ thấy lờ thì... chụp của mi đó hả?! Chết rồi, con nhỏ Mi-Nhon ơi! Học trò Đồng Khánh xưa nay có ngạch đất yêu đương da diết với các chàng sinh viên dạy kèm và thực tập đó mà!"

Nàng Mi-nhon bèn xuống giọng:

"Nì, Con Yêu Bánh Nậm. Mi đừng ác cho tau nhờ cái "đức... Quốc xã" của mi với. Ba Mẹ tau mà nghe được thì tau chỉ có nước bỏ học ở nhà nấu ăn rửa chén!"

Con gái Huế một mình là hoa hồ ngươì thẹn thùng, một cơn gió nhẹ trần gian thổi qua cũng vội vàng khép đôi cánh lá lại. Nhưng có hai nường Huế hợp lại là thành hoa bưởi hoa ngâu, e ấp liếc mắt một cách kín đáo như lời gọi thầm đủ làm cho bao chàng choáng váng. Khi tới ba "o" trở lên là thành hoa vông vang tinh nghịch, muốn đội nắng, trở trời mà lên!

Dân nam nhi Quốc Học mà chỉ có vài mạng, "gươm lặc giữa rừng hoa" trên chuyến đò buổi sớm thì dù có thuộc loại nghịch lớp chọc thầy như tôi cũng phải biết điều mà ngồi im thin thít. Đò tới bờ. Đường ai nấy đi...

Hôm sau, chiếc xe đạp sửa xong, nhưng hơi khác với mọi ngày vì tôi không còn thấy hăng hái đạp xe ra cửa Ngăn, qua cầu Trường Tiền, rẽ về Quốc Học nữa. Cả đêm, dù cố quên đi chuyện trong ngày, thế mà vẫn cứ nhớ về Con Yêu Bánh Nậm. Lòng dặn lòng phải ghét cho được về lạnh lùng "làm điệu" của con Yêu, nhưng lại không quên được tiếng thì thầm "Xin lỗi" phát ra từ cái miệng xinh xinh, dễ thương thì chưa đủ mà dễ ghét lại không đành. Sáng ra, tôi trở chứng muốn cất xe đạp ở nhà, tiếp tục đi học qua đò Thừa Phủ. Chân đã bước lên đò mà mắt tôi vẫn cứ nhìn quanh bóng dáng của con Yêu "ác nhon" đó. Tôi tỉnh hẳn khi có tiếng bình luận của đám nữ sinh áo trắng với nhau "Cái Con Yêu Bánh Nậm nớ lại trễ học nữa rồi!"; và "Cái con thiệt tình là Yêu Bánh Nậm. Chuyện chi người của người ta hấn cũng biết... Hấn mô rồi? Mà vắng hấn cũng buồn tụi bây hi!"

Những "Con Yêu Bánh Nậm" trong thế giới con gái Huế là những con vẹt trời nở trứng và lớn lên trong đàn vẹt đồng: Vừa mang bản chất lém lỉnh, ranh mãnh, nghịch ngợm, rấn mắt của loài "yêu", nhưng cũng vừa e ấp, hiền từ, thuần hậu, và mặn mà nhưng rất đơn sơ của dòng "bánh nậm". Vì vậy, đã có một chàng trai Huế thuộc thế hệ chiến tranh Việt Nam "định nghĩa" rằng, Con Yêu Bánh Nậm là "cục quây" nhưng cũng vừa là "cục cung" trong vòng bè bạn. Có Con Yêu Bánh Nậm trong cuộc đời thì coi chừng chuyện "thâm cung bí sử" cũng có khi thành chuyện tiểu ngạo giang hồ nổ như bắp rang. nhưng nếu vắng Con Yêu Bánh Nậm thì chuyện thâm cung bí sử đó chỉ là chuyện đời thường. Huế chắc sẽ khô khan và lạnh lẽ hơn nếu những chuyện tình dễ thương, điểm màu lãng mạn, đáng lẽ có lúc vươn "cánh hạc bay lên vút tận trời" thì vẫn trầm trầm, lạnh lẽ trong riêng tư và theo thời gian đi vào quên lãng.

Yêu Hóp Hồn

Chiều về, tôi lại qua đò ngang nhưng không xuống bến vội mà đi lững thững khuất sau bóng hàng cây bạch đàn rủ lá. Tôi cố nói rõ với chính mình là mình chẳng có ai để đợi, thế nhưng đôi chân bước đi lại vương vít trong sợi dây vô hình níu lại, mắt nhìn băng quơ những bóng trắng xa lạ xuống đò. Rồi những buổi chiều qua đi và qua đi không còn dấu vết nào để lại trên bến sông nhiều khi tím lịm.

Khi tôi ngỡ đã quên thì Con Yêu Bánh Nậm bỗng đâu hiện hình trở lại trên một chuyến đò chiều rất

muộn, khách qua đò hầu hết là những người lớn làm ăn buôn bán. Tôi tự trách mình yếu đuối vì trống ngực đánh rộn ràng. Để thể hiện chí nam nhi theo tinh thần "Khoan khoan ngồi đó chờ ra, nàng là phận gái ta là phận trai" của cụ Lục Vân Tiên, tôi cố nhìn con Yêu thần nhiên như chưa bao giờ gặp mặt. Và hình như cũng để cho xứng mặt con cháu Nguyệt Nga anh hùng, Con Yêu nhìn tôi lạnh lùng như nhìn đám bèo trôi vớt vương trên sông. Đò ra giữa sông thì trời đổ mưa nặng hạt. Tôi không dám che cặp sách lên đầu vì sợ ướt sách vở, nên chỉ còn biết ngồi trơ chịu trận. Bỗng đâu như có đám mây dày đặc bay lướt trên đầu và tôi chỉ còn nghe tiếng mưa rơi lộp độp và một khuôn mặt thật gần. Tôi ngồi trôn như phồng đá. Có tiếng ra lệnh, "Mau! Che lên cả ướt chừ!" Dưới ánh sáng mờ mờ của chiếc áo mưa trải rộng trên đầu hai đứa, khuôn mặt Con Yêu Bánh Nậm ngự cả khung trời cảm xúc trong tôi. Con mưa theo đám mây mùa Thu của Huế thường đến và đi nhanh như giấc mơ. Trước khi con Yêu rút chiếc áo mưa ra khỏi mái đầu hai đứa thì tôi cũng chỉ kịp nói "Cám ơn!" mà không nghe tiếng trả lời. Chuyến đò, cơn mưa và giấc mơ rất Huế tan loãng bề ngoài, nhưng mọc rễ ở bề sâu.

Tôi cố nán lại để về những chuyến đò thật muộn vì không muốn gặp ai mà thật tình thì tôi cũng chẳng có ai để gặp; thế nhưng tôi vẫn cảm thấy như có một người không hình, không ảnh như cô gái Liêu Trai vẫn chờ tôi ở đâu đó. Lại một chuyến đò muộn và mưa giữa sông. Chẳng có ai che nên mưa ướt như chuột lột. Lên bờ, có tiếng ai đó nghe quen quen từ bên hiên của quán lá bên đò: "Khổ chưa tề! Ướt hết rồi!" Tôi ngó quanh, thì ra là Con Yêu Bánh Nậm. Bắt gặp cái nhìn thương cảm và dịu dàng như người chị, tôi cảm thấy chút hạnh phúc mơ hồ chưa lộ mặt, hỏi vụng về: "Ai khổ rứa!" Về ám áp trên đôi mắt con Yêu bỗng chùn lại và tiếp theo là một câu trả lời lạnh lẽo: "Ồ! Xin lỗi, tôi quên!" Dừng lại ngoài hiên quán một lúc, khách qua đò đã về hết, tôi không biết nói gì thêm và cảm thấy mình đứng trơ ra một cách thừa thãi nên lững thững bỏ đi.

Cái kiêu hãnh phòng ngự của anh học trò Làng lên Huế học to như những đụn rơm nhà giàu cuối mùa gặt làm tôi lòng dằn lòng là phải coi Con Yêu Bánh Nậm như "pha". Thế nhưng cái hồn tranh tre lãng mạn lại phủ kín lấy tôi. Ăn, ngủ, học, chơi... nơi đâu tôi cũng cảm thấy như đã bị con Yêu "hợp hôn". Bực quá, tôi lấy phấn vẽ một vòng tròn lên bảng to như cái nong phơi lúa, để đặt mình trong "vùng cấm địa", thế mà bóng dáng Con Yêu Bánh Nậm đã ngồi đó tự bao giờ. Tôi thu nhỏ vòng tròn thành một chấm để thế giới không còn ai lọt vào được, nhưng cái chấm long lanh đó lại trở thành đôi mắt thăm thẳm của Con Yêu.

"Đành chào thua thôi!" Tôi buồn bã buông xuôi để cho nỗi nhớ Con Yêu làm tình làm tội. Tôi bỗng cảm thấy đời vô vị và cảm giác thành khô khan như muốn nứt ra từng mảnh nhỏ, nếu một buổi chiều nào đó vắng bóng con Yêu Bánh Nậm qua chuyến đò chiều trên bến đò Thừa Phủ. Tôi không hiểu thói quen tích lũy ngày lại ngày sẽ thành nỗi đam mê, hay nỗi đam mê dần dà tạo ra lệ, ra thói. Nhiều đêm trắng đi dưới con đường vắng có hai hàng cây mù u lọc ánh trăng thành những đốm sao kẻ hoa văn trên đường, tôi bỗng cảm thấy rờn rợn. Tôi có cảm giác như mình đã bị Con Yêu Bánh Nậm nhiều phép thuật thôi miên nên mới nhớ nhiều đến thế.

Rồi "đi đêm lâu ngày cũng gặp ma". Đêm Thành Nội của Huế, sau bữa cơm tối, thường chỉ có những mảng đêm núp trong những khe nứt của cổ thành. Đường vắng, có hai người gặp nhau sau bóng trăng long nảo, nhưng vẫn tàng lờ như "bên tề" chỉ là đám bụi đường. Con Yêu Bánh Nậm và tôi chỉ dám để cho những đuôi mắt sau lưng ngoái lại nhìn nhau. Mỗi tâm hồn là một đền thờ thầm lặng. Thờ cái "điệu riêng" của Huế: Không nói thẳng, không nhìn thẳng, gói ghém những cơn sốt tình cảm đang cháy đỏ trong lòng mình và làm bộ lạnh lẽo như đang nhìn sao băng vệt sáng ngoài không gian. Nhưng hình như "ngãi" của Con Yêu mạnh quá làm chân tôi lú lú bước theo, xa nửa tầm mắt, cho đến khi cái bóng biến mất sau bình phong cửa ngõ có hoa giấy leo tường và hai hàng bông cải bao quanh. Biết được "Động Yêu" rồi là khỏi sợ bị lạc. Trong im lặng đã có những câu chuyện nghìn năm để kể.

Hôm sau, gặp lại Con Yêu trên chuyến đò chiều. Khi bước ra khỏi đò, Con Yêu nhìn tôi cười cười

diu diu. Dáng cười đó đã kích thích lòng can đảm của tôi tới mức tôi dám mở lời: "Tội mình về cùng đường!". Con Yêu Bánh Nậm không nói gì mà chỉ hỏi lại: "Tôi qua đi theo 'người tá làm chi rửa' Câu hỏi còn gay go hơn là gặp Thầy Hai hỏi "oral" thì tú tài nữa. Tôi có thể trả lời dài hơn cả một bộ tiểu thuyết Hồng Lâu Mộng, nhưng đang trong tình thế cam go nên hỏi bằng quơ: "Đông Ba học lớp Đề Tam C. 2 phải không?" Bất ngờ, lại đến lượt Con Yêu tròn mắt ngạc nhiên, hỏi: "Vì rằng mà biết tài rửa" Tôi thật thà giải thích: "Thì 'dòm' trên ngực... a tề!" Con Yêu liếc nhanh xuống ngực mình và thấy cái bảng tên thêu trên áo trắng nằm sò sò ra đó, nhưng lại đỏ bừng mặt và mím môi nói như giận lẫy: "Xí!" Rồi quày quả bước nhanh đi trước. Khi không mà bị "lỡ bước thiên đường", làm tôi nhớ lời mẹ tôi thường nói "Thật thà là cha dại. Dại là bà ngoại của ngu!" Và tự nhiên tôi bỗng cảm thấy mình đi từ thật thà qua dại, rừng rã tới... ngu lúc nào không hay!

Thế nhưng Con Yêu Bánh Nậm có "kính chiều yêu" khác người thường, nên hình như đã rung động vì biết nhìn thấu thiên địa để thấy được cái "dại" đầy thật thà chất phác của gã học trò "làng" như tôi. Qua khỏi cửa Ngăn, "nó" đi chậm lại và đứng tần ngần sau cái nhà ngói đồ chứa mấy cỗ súng thần công. Như bị thôi miên, tôi đi về phía "nó". Cố lục hết những ngăn ký ức, từ Quốc Văn Giáo Khoa Thư, Dưới Mái Học Đường thời tiểu học cho tới Triết học nhập môn bậc tú tài, để tìm cho ra một câu tỏ tình duyên dáng, nhưng tôi cũng chỉ ngớ ngẩn hỏi một câu còn nhạt thếch hơn hỏi nầy: "Đông Ba tuổi con chi rửa!" Con Yêu Bánh Nậm tỏ lòng nhân đạo bằng cách cắn một bên môi dưới để khỏi hoác miệng cười vì gặp phải chàng "Kim Lang mặt dẹt", ngớ ngẩn mà cũng dở chứng đa tình. Cố giữ giọng bình thường, Con Yêu chậm rãi trả lời: "Đông Ba tuổi Dần, con cọp. Mà hỏi làm chi!" Thật tình tôi cũng không biết hỏi như thế để làm chi nữa! Có lẽ trong phút bối rối tôi lại sức nhớ ông thầy bói chợ Hương Cần gặp bất cứ cô cậu nào mới lớn ghé qua cũng hỏi tuổi, rồi tán: "dần, ngo, tuất là tam hợp... dần, thân, ty, hợp là tứ hành xung!" Trong phút sa cơ thất thế, tôi ước chi giông bão nổi lên để có cớ rút êm mà vẫn giữ được khí thế thuở ban đầu, sớm thoát khỏi cảnh "khù khờ trơ mắt!"

Thế nhưng Con Yêu Bánh Nậm bỗng hóa phép thần thông, hỏi tôi những câu gần gũi, dễ trả lời đến độ tôi cảm thấy sự bối rối tan đi nhanh, nhường chỗ lại cho câu chuyện sẵn giòn và ấm áp. Tôi đi từ ngạc nhiên nầy, đến ngạc nhiên khác vì Con Yêu tỏ ra chuyện gì xảy ra chung quanh cũng biết. Con Yêu hiện nguyên hình không còn "ớn lạnh dễ sợ" đối với tôi nữa. "Nó" ngoan ngoãn như một đứa em dịu hiền; nghịch ngợm và thóc mách như một đứa bạn "đầu nậu"; chăm sóc như một người chị cả thương em và dịu hiền hay "kẻ lớn" như người mẹ.

Con Yêu Bánh Nậm là sản phẩm độc quyền của Huế như mè xừng Song Hỷ, nem tré Mợ Tôn. Con Yêu là sứ giả láu táu trang trải niềm vui; là bà già trầu ưa luận bàn thiên hạ sự mà không sợ mất lòng ai cả; là thằng Mỗ cả tiếng, dài hơi báo cho làng trên xã dưới những tin "trái mùa" mà thế giới khuê các khép kín của Huế đang nghiêng nón muốn nghe. Con Yêu có phù phép hô phong hoán vũ làm cho những cái miệng "tôn nữ hoàng thành" kín như bưng cũng thập thò tâm sự. Riêng Con Yêu Bánh Nậm của tôi vừa thông minh, vừa nhạy cảm nên dù có Tôn Ngộ Không thị hiện, cảm thiết bằng gác ngoài cửa Đông Ba thì e cũng không cứu nổi tôi khỏi bị hớp hồn sau lớp vỏ thành đầy chông gai cảm xúc!

Gái Huế

Gái Huế cười duyên sau nón Huế
Trái tim bọc vải quần trăm vòng
Lòng như biển động còn e lệ
Tình nấp đằng sau những chân song